

Любі друзі! Багато народів захоплюються героїзмом і мужністю українського народу. Тож, ми вже зараз повинні працювати для відбудови, щоб і надалі прославляти нашу неймовірну Батьківщину.

Знання - це наша сила!

Коли лунає сирена-направляйтесь в укриття! Бережіть себе!

Шановні учні! Нагадую, що на виконанні вами завдання чекає моя електронна пошта:
kvasha.n.v@gmail.com **або Вайбер чи Телеграм за номером: 093-74-98-200,**

але не пізніше 20:00

Урок № 7

Дата: 15.01.2024

Тема: Депортація кримських татар та інших народів

Мета: охарактеризувати депортацію кримських татар та інших народів; розвивати аналітичне мислення, навички, здібності пам'ять; виховувати інтерес до історичного минулого та патріотизм до Батьківщини

Хід уроку:

18 травня 1944 р. — депортація кримських татар

27 червня 1944 р. — депортація вірмен, греків, болгар

У роки Другої світової війни за наказом Й. Сталіна здійснювалися масові депортації населення. Формальною причиною депортації кримськотатарського населення було проголошено зраду й співпрацю з нацистською владою. Проте справжня причина залишається нез'ясованою. Серед можливих причин історики називають такі:

- ✓ Й. Сталін, прагнучи здійснити агресію проти Туреччини для захоплення чорноморських проток, боявся можливого повстання, спротиву в тилу;
- ✓ Крим передбачалося перетворити на військову базу, а кримські татари вважалися неблагонадійними.

Депортація розпочалася на світанку 18 травня 1944 р. і закінчилася о 16 годині 20 травня. На збори людям давали від кількох хвилин до півгодини, після чого їх вантажівками відвозили на залізничні станції. Звідси ешелонами під конвоєм їх відправляли до місць заслання. Тих, хто не міг іти, розстрілювали на місці. Під час транспортування людей тримали напівголодними, а померлих ховали вздовж залізничних колій або просто скидали з вагонів.

Депортація не торкнулася колабораціоністів — більшість із них було евакуйовано до Німеччини, а ті, хто залишився на батьківщині, були викриті органами НКВС у квітні-травні 1944 р. і віддані під суд. Депортовано було й тих кримських татар, які повернулися в Крим з евакуації після відходу німецьких військ, а також ветеранів війни. До 1946 р. близько 9 тис. із них, навіть ті, хто мав високі урядові нагороди, були вислані (серед них 254 офіцери). Найвідоміші ветерани, такі як двічі Герой Радянського Союзу льотчик Амет-Хан Султан, не були депортовані, але їм було заборонено проживати в Криму.

У червні з Криму були виселені вірмени, греки та болгар. У 1945 р. Крим понизили в статусі: з автономної республіки до області. До 1948 р. було перейменовано понад 80 % населених пунктів Криму, які мали татарське походження.

Значна кількість депортованих (за різними оцінками, від 15 до 46 %) померла від голоду й хвороб першої ж зими 1944—1945 рр. На них не поширювалася амністія 1953 р., і до 1956 р. вони мали статус спецпоселенців без права залишити місце проживання під страхом кримінальної відповідальності. На відміну від інших депортованих народів, які повернулися на рідні землі до кінця 1950-х рр., кримські татари формально отримали таке право лише в 1974 р., а фактично — у 1989 р., коли Верховна Рада СРСР засудила депортацію кримських татар і визнала її незаконною та злочинною.

Урок № 8

Дата: 15.01.2024

Тема: Україна на завершальному етапі війни.

Мета: охарактеризувати Україну на завершальному етапі війни.; розвивати аналітичне мислення, навички, здібності пам'ять; виховувати інтерес до історичного минулого та патріотизм до Батьківщини

Хід уроку:

Після вигнання ворога з української землі бойові дії перемістилися на територію Центральної та Південно-Східної Європи.

1-й, 2-й, 3-й, 4-й Українські фронти взяли участь у звільненні від нацистського ярма народів Румунії, Угорщини, Болгарії, Югославії, Австрії, Чехословаччини.

Так, наприкінці жовтня 1944 р. війська 2 і 3-го Українських фронтів розпочали Будапештську операцію з метою виведення з війни Угорщини. Операція тривала до лютого 1945 р. і супроводжувалася великими втратами. Навесні 1945 р. Другий Український фронт брав участь у визволенні Чехословаччини й Австрії.

У вересні 1944 р. армії 3-го Українського фронту взяли участь у визволенні Болгарії. Наприкінці вересня 1944 р. його підрозділи вийшли на болгарсько-югославський кордон. 20 жовтня було звільнено Белград. Після того війська 3-го Українського фронту були залучені до Будапештської операції, провадили тяжкі бої в районі озера Балатон, а потім розгорнули наступ на віденському напрямку і 13 квітня 1945 р. увійшли в австрійську столицю.

Тим часом війська 1-го Українського фронту визволяли від гітлерівських загарбників польські землі (Вісло-Одерська, Силезька операції), а в квітні-травні 1945 р. разом з 1-м і 2-м Білоруськими фронтами штурмували Берлін, провели Празьку операцію, в ході якої був завершений розгром нацистської Німеччини. 8 травня 1945 р. III рейх капітулював, а 9 травня у СРСР оголосили Днем Перемоги. 8-9 травня відзначаються в Україні як День пам'яті та примирення і День Перемоги над нацизмом.

Коли війна у Європі вже закінчилася, частина військ 2-го Українського фронту була перекинута на Далекий Схід і взяла участь у розгромі Квантунської армії мілітаристської Японії. 2 вересня 1945 р. молодий генерал-майор К. Дерев'янка від імені СРСР підписав на борту лінкора «Міссурі» документ про капітуляцію Японії. Друга світова війна завершилася.

На визволених від нацистів територіях почали відновлювати свою діяльність органи радянської влади. Звичайно, українське населення, що страждало під ярмом нацистського «нового порядку», з радістю зустрічало радянську армію.

Люди сподівалися передусім на реформування колгоспного ладу та демократизацію суспільства. Але ці очікування були марними.

На території України оперативно відновлювався жорсткий громадський порядок, ліквідовувалося безробіття, створювались мінімальні умови для виживання місцевого населення. У повному обсязі відновили свою діяльність і карально-репресивні органи. З визволенням республіки гостро постала проблема відбудови народного господарства. Адже чи не найбільших руйнувань у війні зазнала саме Україна.

Створивши на сході Радянського Союзу металургійну та машинобудівну базу, головним чином за рахунок евакуйованих з України підприємств, Кремль не поспішав проводити реєвакацію промислового потенціалу республіки, а з часом визнав її недоцільною. Незважаючи на те, що збитки, завдані Україні німецькою окупацією, становили понад 40% загальних втрат СРСР, республіці були виділені кошти, які покривали ці збитки лише на 6,2%.

Ситуація в зруйнованому господарстві України ускладнювалася тим, що не вистачало робочої сили, насамперед кваліфікованих спеціалістів. Основним трудовим ресурсом стали жінки й підлітки. Завдяки їхній виснажливій праці до середини 1944 р. в

Україні відновили свою роботу 2 376 підприємств, було відбудовано частину шахт і до кінця року видобуто понад 17 млн тонн вугілля.

Але навіть у цих складних умовах люди не втрачали оптимізму й докладали всіх зусиль для переможного завершення війни.

У зв'язку із переходом бойових дій за кордон радянська влада 1944 р. ухвалила рішення про повернення своїх громадян. Керував цим процесом апарат Уповноваженого Раднаркому СРСР у справах репатрійованих на чолі з генералом П. Голиковим. З серпня по грудень 1945 р. через репатріаційну мережу пройшло 1 млн 334 тис. осіб, і з них 1 млн 129 тис. — цивільного населення. Всього до 1950 р. в Україну повернулося 1 млн 850 тис. колишніх «остарбайтерів». Близько 200 тис. чоловіків і жінок залишились на Заході.

Репатріація — повернення на Батьківщину військовополонених, переміщених осіб, біженців, емігрантів.

На завершальному етапі визволення України основною метою діяльності радянських партизанських з'єднань було сприяння радянській армії у вигнанні нацистів з України, а також роз'яснювально-агітаційна робота.

Партизанські загони взяли активну участь у звільненні 47 міст, серед них Рівне, Луцьк, Умань тощо. Тривали рейди партизанів по глибоких тилах ворога, наприклад Львівсько-Варшавський рейд 1-ої Української партизанської дивізії з'єднання Ковпака під командуванням П. Вершигори. У міру зменшення зони окупації Український штаб партизанського руху розформовував частину партизанських загонів і приєднував їх, як правило, до підрозділів НКВС, що вели активну боротьбу проти УПА.

Антинацистська боротьба на території України справила чималий вплив на активізацію опору в західноєвропейських країнах. До нього включалися українці, які тікали з концтаборів. Вони ставали активними учасниками руху Опору: у Польщі, Югославії, Греції, Франції, Італії.

На початок 1944 р. УПА налічувала 50 власне українських куренів і 15 куренів, до складу яких входили представники інших народів. У них числилося 80 тис. українців і 20 тис. представників інших національностей.

Тільки-но радянські війська ступили на Правобережжя, командування УПА ухвалило рішення про передислокацію основних своїх частин у райони, які найбільш придатні для боротьби (Карпати та Волинь), і розпуск небоєздатних формувань. Унаслідок вжитих заходів чисельність УПА скоротилась майже наполовину. З наближенням Червоної армії до районів, контрольованих УПА, вона практично припиняє воєнні дії проти німецьких військ.

Незважаючи на нищівні поразки в ході наступальних операцій радянських військ на території України, нацисти не змінили свого негативного ставлення до її самостійності. У лютому 1944 р. був заарештований А. Мельник, а в травні стратили одного із керівників підпілля ОУН(М) Олега Кандибу (Ольжича). Проте у вересні 1944 р. після втрати території України німці звільнили з концтаборів лідерів ОУН С. Бандеру, Я. Стецька, А. Мельника та інших, сподіваючись, що їхня боротьба проти радянської влади в Україні дасть змогу полегшити становище нацистських військ на фронтах. Лідери ОУН категорично відмовилися йти на співробітництво з гітлерівською Німеччиною. Водночас УПА не заперечувала можливості поповнити свій збройний потенціал за рахунок німецької армії та їхніх союзників, зокрема угорців.

У період 1944-1946 рр. УПА діяла досить великими з'єднаннями, створювала визволені райони, у яких намагалася налагодити систему влади, здійснювала пропагандистські рейди на території, не охоплені боротьбою, і в сусідні країни. Але після каральних акцій НКВС і Червоної армії УПА переходить до боротьби невеликими загонами, головна мета яких — перешкодити утвердженню радянської влади.

Питання для самоперевірки:

1. Чому відбулась депортація кримських татар та інших народів?
2. Який внесок зробили воїни-українці у звільнення народів Європи від нацистських загарбників?

Домашнє завдання: дати відповіді на питання для самоперевірки, законспектувати матеріал з теми

Рекомендована література: Власов В.С. Історія України (рівень стандарту): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти / В.С. Власов, С.В. Кульчицький. – Київ: Літера ЛТД, 2018. – 256 с.

Шановні учні! Нагадую, що на виконанні вами завдання чекає моя електронна пошта:

kvasha.n.v@gmail.com або Вайбер чи Телеграм за номером: 093-74-98-200,

але не пізніше 20:00